

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35253
Nom	Dret internacional ambiental
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1303 - Grau en Dret	Facultat de Dret	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1303 - Grau en Dret	47 - Dret Internacional Ambiental	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
PEREZ SALOM, JOSE ROBERTO	65 - Dret Internacional 'Adolfo Miaja de la Muela'

RESUM

Les Guies Docents dels estudis de Grau inclouen informació sobre els processos d'ensenyament i d'aprenentatge conforme a un model dissenyat i recomanat per la Unitat d'Innovació Educativa de la Universitat de València – Estudi General, que inclou, entre altres aspectes, les competències i els resultats de l'aprenentatge. El present document és la Guia Docent de l'assignatura optativa “Dret Internacional Ambiental”, de 4,5 crèdits ECTS, una assignatura optativa de quart curs en l'itinerari “Jurídic Internacional”.

Segons el Verifica del Grau en Dret de la Universitat de València – Estudi General, l'assignatura Dret Internacional Ambiental manté una vinculació especial amb l'assignatura obligatòria Dret Internacional Públic, el bon coneixement de la qual resulta una premissa per a l'adequada compressió d'aquesta assignatura. De fet, l'assignatura Dret Internacional Ambiental és una especialitat de l'assignatura Dret Internacional Públic.

Els continguts de l'assignatura són els següents: caràcters, fonts, aplicació. Examen de la normativa internacional aplicable en els diversos sectors: sòls, desertificació i sequera; aigües marines; atmosfera; residus; diversitat biològica; i rius i llacs internacionals. La Política de la Unió Europea sobre el Medi ambient i la seua evolució.

Per tant, l'assignatura Dret Internacional Ambiental s'ocupa de les dimensions internacionals de la protecció del medi ambient, des d'una perspectiva jurídica. S'aborden els aspectes essencials del Dret

Internacional Públic en la matèria i s'examinen els principals sectors en els quals s'han establert règims jurídics particulars: la protecció i la preservació del mitjà marí, la protecció de l'atmosfera (enfrent de la contaminació atmosfèrica, l'empobriment de la capa d'ozó i la lluita contra el canvi climàtic), el control dels productes i els residus perillosos, la conservació de la qualitat dels sòls, la protecció dels cursos d'aigua internacionals i la conservació de la diversitat biològica. També s'estudien els elements essencials de la Política de la Unió Europea en matèria de medi ambient.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Per a cursar aquesta assignatura, és recomanable inter alia:

1. Saber expressar-se correctament de forma oral i escrita en l'idioma en el qual s'imparteix la docència.
2. Manejar eines d'ofimàtica i, en particular, la plataforma Aula Virtual de la Universitat de València.
3. Haver cursat les assignatures Dret Internacional Públic, i Institucions Jurídiques de la Unió Europea.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENENTATGE (RD 822/2021)

1303 - Grau en Dret

- Capacitat per reconèixer la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials.
- Capacitat per conèixer el contingut i l'aplicació de cadascuna de les branques de l'ordenament jurídic.
- Capacitat per comprendre el caràcter unitari de l'ordenament jurídic i la necessària visió interdisciplinària dels problemes jurídics.
- Capacitat per conèixer el marc normatiu en l'àmbit comunitari i internacional, les institucions que el componen i el seu funcionament.
- Capacitat per al maneig de fonts jurídiques (legals, jurisprudencials i doctrinals).
- Capacitat per llegir i interpretar textos jurídics.
- Capacitat per comunicar-se correctament de forma oral i escrita en l'àmbit jurídic.
- Capacitat d'anàlisi dels problemes jurídics i de síntesi en el seu plantejament i resolució.
- Capacitat per utilitzar les noves tecnologies de la informació i la comunicació en l'obtenció i la selecció de la informació jurídica.

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

Les competències en termes de resultat d'aprenentatge que els estudiants han d'adquirir després de cursar l'assignatura Dret Internacional Ambiental estan establides amb caràcter obligatori en la fitxa tècnica d'aquesta assignatura que figura en el Verifica del Grau en Dret (pàgines 177 i 178) i són les següents:

Competència número 1. Ser capaç de conèixer i aplicar les fonts i les particularitats del Dret Internacional Ambiental (en relació amb les Competències Específiques de Grau CE: 1, 2, 6, 7,8,9,10,13).

Competència número 2. Ser capaç de conèixer i analitzar la normativa internacional aplicable en els diversos sectors: sòls, desertificació i sequera; aigües marines; atmosfera; residus; diversitat biològica; i rius i llacs internacionals (en relació amb les Competències Específiques de Grau CE: 1,2, 6, 7).

Competència número 3. Ser capaç de conèixer l'evolució i característiques de la Política de la Unió Europea sobre el Medi ambient (en relació amb les Competències Específiques de Grau CE: 1, 2, 6 ,7).

Competència número 4. Ser capaç de conèixer i aplicar les interrelacions del Dret Internacional Ambiental amb el Dret estatal i autonòmic (en relació amb les Competències Específiques de Grau CE: 1, 2, 3, 6,7).

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. ASPECTES GENERALS

TEMA 1. LA PROTECCIÓ DEL MEDI AMBIENT EN LA SEUA DIMENSIÓ INTERNACIONAL

La protecció del medi ambient: conceptes bàsics.- La dimensió internacional de la protecció ambiental: factors i interessos en presència.- Evolució històrica: les Conferències d'Estocolm de 1972, Rio de Janeiro de 1992, Johannesburg de 2002 i Rio de Janeiro 2012. - El nou paradigma ambiental: el desenvolupament sostenible.

TEMA 2. EL DRET INTERNACIONAL DEL MEDI AMBIENT: CARÀCTERS, FONTS I PRINCIPIS FONAMENTALS

Els caràcters específics del Dret internacional del medi ambient: funcionalitat, multidimensionalidad, soft law i hard law.- La formació del Dret internacional del medi ambient: a) fonts formals; b) altres procediments normatius; c) paper de la jurisprudència i de la doctrina.- Els principis fonamentals del Dret internacional del medi ambient.

TEMA 3. L'APLICACIÓ DEL DRET INTERNACIONAL DEL MEDI AMBIENT

Aspectes generals: procediments i instàncies de control.- La responsabilitat internacional en el Dret internacional del medi ambient: a) aspectes generals; b) la responsabilitat per acte il·lícit i el crim ecològic internacional; c) la responsabilitat dels Estats pels danys ambientals resultants d'actes no prohibits pel Dret internacional.- La solució pacífica de les controvèrsies internacionals relatives a la protecció del medi ambient.

2. LA REGULACIÓ SECTORIAL

TEMA 4. LA PROTECCIÓ DEL MEDI MARÍ

Protecció i preservació del medi marí: aspectes generals.- Els instruments jurídics universals: l'obra de l'Organització Marítima Internacional.- El Conveni de les Nacions Unides sobre el Dret del Mar de 1982: anàlisi particular de la Part XII.- La pesca i la conservació dels recursos vius del mar: la progressiva consolidació del principi de pesca responsable.

TEMA 5. LA PROTECCIÓ DE L'ATMOSFERA

Aspectes generals: atmosfera i els seus problemes.- El Conveni de Ginebra sobre la prevenció de la contaminació atmosfèrica transfronterera a gran distància de 1979 i els seus Protocols.- El Conveni de Viena per a la protecció de la capa d'ozó de 1985 i el Protocol de Montreal de 1987.- El Conveni Marc de les Nacions Unides sobre canvi climàtic de 1992 i el Protocol de Kyoto de 1997.

TEMA 6. EL CONTROL INTERNACIONAL DELS RESIDUS

La gestió racional dels residus: problemes de caràcter internacional.- Règim dels abocaments marins: el Conveni de Londres de 1972 i el Protocol de 1996.- El control dels moviments transfronterers de residus perillosos: el Conveni de Basilea de 1989.

TEMA 7. LA PROTECCIÓ DEL MEDI TERRESTRE I DELS CURSOS D'AIGUA INTERNACIONALS

La protecció de la qualitat del sòl: aspectes generals.- La lluita contra la desertificació: el Conveni de París sobre desertificació de 1994.- La protecció dels cursos d'aigua internacionals.

TEMA 8. LA PROTECCIÓ DEL MEDI NATURAL I DE LA DIVERSITAT BIOLÒGICA

La protecció del medi natural: a) la Carta Mundial de la Naturalesa de 1982; b) Convenis d'aplicació mundial; c) normes d'àmbit regional.- La protecció d'espècies amenaçades o en perill d'extinció.- El Conveni sobre la diversitat biològica de 1992, el Protocol sobre seguretat de la biotecnologia de 2000 i el Protocol sobre l'accés als recursos genètics i la distribució dels beneficis de 2010.

3. LA PROTECCIÓ DEL MEDI AMBIENT I LA UNIÓ EUROPEA

TEMA 9. LA POLÍTICA DE MEDI AMBIENT DE LA UNIÓ EUROPEA

Aspectes generals: el silenci original dels tractats constitutius.- La constitucionalització de la política de medi ambient de la Unió Europea: examen particular dels Articles 191, 192 i 193 del Tractat de Funcionament.- La normativa ambiental de la Unió Europea: desenvolupament i aplicació.- El Sisè Programa d'acció en matèria de medi ambient.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	45,00	100
Elaboració de treballs individuals	9,00	0
Estudi i treball autònom	21,50	0
Lectures de material complementari	4,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	2,50	0
Preparació de classes de teoria	16,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de casos pràctics	4,50	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

Les classes teòriques tindran una durada de 23 hores, estructurades en sessions de 100 i de 50 minuts de docència presencial efectiva. Les classes teòriques estan considerades com una de les activitats formatives que integren la docència presencial. Açò significa que, en la seua realització, han d'estar presents tant el Professor o Professora com els estudiants.

En la primera hora de classes teòriques, cada Professor o Professora realitzarà una introducció sobre el contingut de les diverses activitats formatives que té planificades (es consideren activitats formatives les classes teòriques, les classes aplicades, les activitats complementàries i exàmens, les activitats dirigides i el treball autònom. Totes i cadascuna d'elles s'expliquen amb caràcter general en aquest epígraf de la Guia Docent), el seu cronograma, així com el sistema d'avaluació que va a seguir. Per a açò, és imprescindible que els estudiants porten al primer dia de classe tant aquesta Guia Docent de l'assignatura Dret Internacional Ambiental, com l'Annex a la mateixa en el qual es continga el Programa d'activitats que el Professor o Professora ha planificat per al seu Grup d'aquesta assignatura. Tots dos documents estaran disponibles en l'Aula Virtual i en la pàgina Web del Departament de Dret Internacional Adolfo Miaja de la Muela.

En la resta de sessions que es dediquen a classes teòriques, cada Professor o Professora explicarà el Programa docent de l'assignatura Dret Internacional Ambiental (reproduït supra, en l'epígraf 6). En les classes teòriques no s'explicarà la totalitat dels epígrafs que componen els diversos temes del Programa docent, sinó únicament les idees fonamentals de cada tema. No obstant açò, ha de subratllar-se que el que és objecte d'avaluació en la denominada prova global (vegeu infra, l'epígraf 9) és la totalitat del Programa docent i no solament les idees bàsiques que s'hagen explicat en les classes teòriques.

En les classes teòriques, cada Professor utilitzarà la metodologia que estime més apropiada, sent normal la combinació de diversos mètodes didàctics.

Les classes aplicades, amb una durada de 15 hores, també estan considerades com una de les activitats formatives que integren la docència presencial. Açò significa de nou que, en la seua realització, han d'estar presents tant el Professor com els estudiants.

Les classes aplicades són similars a les antigues classes pràctiques. Segons el Protocol (pàgina 6) en aquestes classes es faran activitats aplicades o activitats que utilitzen metodologies actives d'ensenyament-aprenentatge: estudi de casos, resolució de problemes, pràctiques d'ordinador,

aprenentatge basat en problemes, simulacions...

Les activitats complementàries i exàmens són l'última activitat formativa considerada com a docència presencial. Açò significa de nou que, en la seua realització, han d'estar presents tant el Professor com els estudiants.

Les activitats complementàries, amb una durada prevista de tres hores, és una novetat introduïda en els estudis de Grau que han de realitzar-se obligatòriament en cada Grup de l'assignatura Dret Internacional Ambiental.

Les activitats complementàries podran consistir en l'organització de seminaris de coordinació, metodològics o sobre un tema o problema concret de l'assignatura; l'assistència a conferències; les visites a llocs d'interès per a l'assignatura; tutories col·lectives; etc. Com a regla general, les activitats complementàries es realitzen en la mateixa aula en la qual s'imparteixen les classes teòriques i les classes aplicades.

Respecte del que vulgarment es denominen els exàmens (que, entre les dues convocatòries oficials no podran superar les quatre hores de durada), en aquest epígraf cal avançar unes breus idees sobre els mateixos, que es desenvoluparan més detalladament infra, en l'epígraf 9 d'aquesta Guia Docent.

Els estudis de Grau han introduït canvis importants respecte del sistema d'avaluació que se seguia en les antigues Llicenciatures. La qualificació definitiva de l'assignatura resulta d'un sistema mixt d'avaluació de l'aprenentatge, en el qual es combina una prova global sobre el Programa docent de l'assignatura (el que fins ara s'ha denominat com a examen final) complementada amb un sistema d'avaluació contínua, que abasta l'avaluació del treball realitzat per l'estudiant en tres activitats formatives diferents: les classes aplicades; les activitats complementàries i les activitats dirigides.

Les activitats dirigides estan considerades com una activitat no presencial (no es realitzen en les aules, ni el Professor o Professora estan presents en la seua realització). Són, no obstant això, activitats dirigides pel Professor o Professora corresponent. Consisteixen en el treball que cada estudiant haurà de realitzar pel seu compte abans de cada classe teòrica (resums o esquemes del tema, respostes a qüestionaris de cada tema,...), en concepte de preparació de la mateixa i que haurà de lliurar al Professor o Professora corresponent. Per aquest motiu als treballs escrits que els estudiants realitzen, ara se'ls denomina lliuraments.

Cadascú dels lliuraments corresponents als 9 temes del Programa docent implica, de mitjana, dues hores de treball per a l'estudiant en concepte d'activitats dirigides, la qual cosa significa que el total de temps dedicat a la realització de les 9 lliuraments és de 22 hores de treball per a l'estudiant.

En el cas de l'assignatura Dret Internacional Ambiental, i amb l'objecte de facilitar les classes teòriques i dinamitzar el desenvolupament de les mateixes, s'han preparat uns "materials didàctics", que s'inclouen en l'Annex a la Guia Docent en el qual es conté el Programa d'Activitats que cada Professor o Professora ha planificat per al seu Grup d'aquesta assignatura. Respecte de cada unitat temàtica, s'inclouen diverses preguntes que els estudiants hauran de preparar amb antelació. El diàleg i la reflexió entorn de les respostes aportades pels estudiants constituïran el contingut de les classes teòriques.

El treball autònom està considerat com una activitat no presencial i no dirigida. Açò significa que ha de ser realitzat de manera autònoma pels estudiants, sense que estiga present el Professor o Professora responsable de l'assignatura i sense que el Professor o Professora dirigeixca o controle que efectivament s'està realitzant aquesta activitat.

L'expressió treball autònom fa referència al treball que l'estudiant realitza de forma individual, fora de l'aula i sense la supervisió del Professor o Professora. Són sessions d'estudi i memorització pels estudiants dels continguts del Programa docent que figura en aquesta Guia Docent (reproduït supra, en l'epígraf 6), destinades a adquirir els coneixements, les competències i les habilitats necessaris per a superar amb èxit l'assignatura Dret Internacional Ambiental. S'ha calculat que cada hora de classe teòrica ha de comportar, de mitjana, dues hores d'estudi i memorització dels continguts d'aquesta assignatura, la qual cosa determina que la durada total de les hores de treball autònom previstes ascendisca a 44 hores.

AVALUACIÓ

El sistema d'avaluació

Cada professor podrà indicar en l'annex a la seua guia docent l'existència de qualsevol requisit mínim per a aprovar l'assignatura (ja siga en relació amb la prova global o amb l'avaluació contínua). En cas de no establir-se cap requisit mínim en l'annex, s'entendrà que no s'exigeix mínim necessari en la prova global o en l'avaluació contínua per a aprovar l'assignatura.

A-Prova/s escrita/s i/o orals, consistents en un o diversos exàmens que podran ser de tipus objectiu, incloure qüestions teoricopràctiques i/o problemes.

B-Avaluació contínua de cada estudiant, basada en l'assistència regular i participació activa en les activitats presencials proposades, com ara la realització pràctica o la participació en tallers, l'elaboració i/o lliurament de treballs, memòries/informes i/o presentacions orals sobre tals activitats, de manera individual o col·lectiva, tot això prenent en consideració el grau d'implicació i esforç del/ l'alumne/a en el procés d'ensenyament –aprenentatge i les habilitats i actituds mostrades durant el desenvolupament d'aquestes activitats.

C- Avaluació contínua de cada estudiant, basada en l'assistència de l'estudiant a seminaris o visites a institucions; i, en el seu cas, lliurament de treballs, memòries, informes i/o presentacions orals sobre l'activitat realitzada, de manera individual o col·lectiva, tot això prenent en consideració el grau d'implicació i esforç del/ l'alumne/a en el procés d'ensenyament-aprenentatge i les habilitats i actituds mostrades durant el desenvolupament d'aquesta activitat.

Ponderació

La prova global s'ha de valorar entre un 50% i un 70% de la nota final de l'assignatura, mentre que el conjunt d'activitats d'avaluació contínua s'ha de valorar en la proporció restant

REFERÈNCIES

Bàsiques

- JUSTE RUIZ, J., Derecho internacional del medio ambiente, Madrid (McGraw Hill) 1999
- JUSTE RUIZ, J. - CASTILLO DAUDÍ, M. Derecho del medio ambiente. La protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en la Unión Europea, Valencia (Low Cost Books) 2012.

Complementàries

- SINDICO, F. et al. (Ed) Derecho internacional del medio ambiente. Una visión desde Iberoamérica, Londres (CMP Publishing)2011, pp. 3-30.
- BARREIRA, A - OCAMPO, P. - RECIO, E. Medio ambiente y Derecho internacional: una guía práctica, Madrid (IDIMA-Caja Madrid) 2007